

ПРАВДА

ІЛЮСТРОВАНІЙ ЧАСОПИС

Виходить що тижня.
Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА“
Львів, вул. Кльоновича
ч. 8. II. пов.
Телефон 4-48.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю: Річно 12 зол.
Піврічно 6 зол.
Чвертьрічно 3 зол.
Місячно 1 зол.
За кордоном: Річно 2 ам.
дол. або їх рівновартість.
Поодін. число коштує 20 сот.

НА ГОЛГОФТІ

І розняли Його вже
І полилася кров —
Кров Того, що безмежно
Людству дав любов.
А ненависть, а зависть
Вже ликує довкруг:

„Вже помер, вже не встане
Ворог наш, Правди друг!“
Він за нас шле молитву:
„Отче, Ти прости їм,
Бо не знають, що діють,
Ми прощаю я всім!“

І з дому склонилась
Голова пресвята
І покинула тіло
Душа Бога Христа.
Затушила природа,
Нема птичок пісень,

Сонце скрилося з жалю, —
Темна ніч в білій одежі:
Пекла сили ликують...
Не ликуйте ніде —
Буде правда горю,
Боскресення прийде!

Я. В.

Самостійницький рух в Індіях

Як відомо індій. діяч Ганді заповів неоружну боротьбу з Англією за самостійність Індій. Самостійницький рух почав він походом до сільських бань. Зазив Ганді найшов живий відгомін серед Індійців. Із усіх сторін напливають індійські відпоручники й прилучуються до Гандієвого маршу.

На образку бачимо гурт індійських націоналістів у Калькуті (столиця індій-

ського цесарства), що вирушили з прапором, щоби прилучитися до Гандіє.

Як доносять із Калькуті в часі маніфестацій зорганізованих із пасивним опором убито одного Індійця, а чотирьох Європейців поранила товпа камінням. Що всі зусилля поліції, щоби розігнати маніфестантів, не вдалися, поліція шаржувала й стріляла.

„Бескид“ — ЯК ТИЖНЕВИК

Три роки доходить, як Перемиська Епархіяльна Поміч почала видавати у Львові двотижневий часопис „Бескид“. За той час „Бескид“ не тільки доказав, що щаслива була думка Ініціаторів і Основників такого органу. „Бескид“ поширився головню на Лемківщині і сповняє там високе післанництво пресового апостоляту. Та показала потреба ще частійшої його появи. І хоч тяжкі нині часи, та Видавництво рішило всетаки переіменити цей так потрібний часопис на тижневик. Сподіємося, що наше громадянство, духовні й міряне, щиро привітають цю переімену як появу зросту католицької преси й католицької активності у нас. Сподіємося що підпірати будуть його ще більше ніж досі, і морально і матеріально для добра рідної Лемківщини і західних наших окраїн. Щастя Боже!

ВІДОЗВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“ В СПРАВІ ПРОТИАЛЬКОГОЛЬНИХ КАРТ.

З приводу надходячих Свят Воскресення Христового видала Головна Управа „Рідної Школи“ протиалькогольні карти. Хто купить таку карту, цей жертвував на „Рідну Школу“ те, що не тільки без ніякого хісна але ще й на шкоду мало бути пропите на свята. На протиалькогольну карту дається добровільний даток, одначе не менше як 2 зол. Протиалькогольні карти повинні вчасно перед святами закупити як поодинокі громадяне так і товариства, котрі уряджують спільне свячене. Імена жертводавців і їх датки будуть оголошені в пресі. Протиалькогольні карти можна набути в кружках і в Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10.

НОВИЙ ЗЕМЛЕТРУС

Часопис „Попольо ді Рома“ доносить, що Лігурійські острови навістив землетрус, який знищив багато домів.

КОМУНІСТИ ПІДПАЛИЛИ КАТОЛИЦЬКУ ЦЕРКВУ

В місті Нью-Йорку в Зєдин. Державах Півн. Ам. згоріла гарна католицька церква. Виявилось в слідстві, що підпалили церкву американські комуністи. Зробили вони це з ненависти та з пісти католикам за це, що св. Отець виступив проти більшовицьких злочинств, проти переслідувань віри й Церкви на Радянщині.

ПОЖЕЖА В ЖИДАЧІВСЬКІМ ПОВІТІ

На днях вибухла пожежа в селянина Йосифа Ястшембского в Млиниськах пов. Жидачів. Всі будинки його згоріли, а від них занялися і згоріли будинки враз з живим інвентарем отсих його сусідів: Дмитра Гутника, Марії Ясимовичевої, Анни Левкової, Полікарпа Бандури, Осипа Бандури, Петра Бандури й Осипа Олеськова. Шкоду обчислюють на 50 тисяч зол. Причиною пожежі було неосторожне обходження з огнем підчас кормлення худоби.

Чи буде надзвичайна сесія сойму?

Шість партій Центроліву (противних урядові) видали відозву до народу в справі скликання надзвичайної сесії сойму. В парл. колах сподіються, що щойно після свят політичний рух оживиться в звязи з надзв. сесією. Сподіються, що сесія ця буде скликана та що в інтересі уряду буде, щоби вона відбулася, бо урядові залежить на полеготі кількох важних справ. Останніми днями відбулося кілька інформаційних

конференцій, з яких виходить, що уряд прем. Славека волів би вибори до сойму відложити ще на один рік. Так треба би сподіватися, що наради сойму відбуватимуться підчас надзвичайної і бюджетової сесії.

Між послами кружляє чутка, що президент держави незалежно від польського почину скличе надзвичайне засідання сойму в половині травня.

—о—

Виступи залізничних злодіїв і бандитів

До переділу II. кл. в поїзді на варшавській лінії біля Сохачева влізло 3 замаскованих бандитів, які під загрозою револьверів зажадали від подорожних грошей та дорожніх грошей. Коли перелякані подорожні зачали витягати з кишеней гроші та стягати з пальців перстені, поїзд нагло задержався. виявилось, що один з подорожних сусіднього переділу завважав бандитів і задержав поїзд. Коли поліція з кондукторами ввійшла до переділу, не застала бандитів, бо вони повискакували вікном. Пустилися їх доганяти і одного зловлено. Називається Зигмунт Вісневскі і поліція

давно вже за ним шукала. Його спільники втікли.

Знов на лінії Томашів — Колюшки трафився такий випадок: В переділі II. класи поїзду, їхав Янкель Бродач до Лодзі і віз з собою багато платних векслів, щоби там поінкасувати їх. До того самого переділу всіло двох панків з панею. Перед Колюшками Бродач твердо заснув, а як пробудився товаришів подорожі вже не було. Він заглянув до точки, в якій віз на 5.000 зол. векслів та їх вже там не було. Ще і з кишені забрали йому кількасот золотих готівки.

— —

През. Гувер про безробіття в Америці

Президент Гувер сказав представникам преси, що господарська криза, викликана біржевим крахом, поволи уступає і до двох місяців не буде в Америці безробіття. Гувер покликався на досліди, переведені департаментами торгівлі і праці.

Взагалі, каже Гувер, безробіття розтягається тільки на 12 стейтів, а в 36 стейтах панують нормальні відносини. Найвищий стан безробіття був у грудні але від початку січня становище поча-

ло поліпшуватись. До зменшення безробіття причиниться те, що залізниця, державні установи і приватні підприємства починають живішу будівельну діяльність.

Гувер впевняє, що теперішнє безробіття на половину менше, ніж було в 1907 році, і доходить тільки до одної третини того, що було в роках 1920 до 1922. Тепер в Америці є 3.700000 безробітних.

— —

Боротьба з кондором на висоті 5 кілометрів

Кондор це птиця з породи супів. Велика на 2 і $\frac{3}{4}$ метра. Літає високо на сім кілометрів понад землю.

Це птиця кровожерна. Живиться мясом диких звірів і худоби, яку хапає в загородах. Живе в горах Андах у Півд. Америці.

Там теж і склалася недавно подія, що її описують тепер часописи. Турист (такий, що звиджує околиці, гори чи доли) Маріо Апельюс завважав на висоті до 5000 метрів чоловіка причепленого до скелі. Він впихав руку в скельні щілини й шукав чогось. Був це ловець кондорів. Нараз надлетів великанський кондор, що його розложені крила були широкі на три метри. Чоловік на скелі

побачивши його, добув закривленого ножа й почалася страшна боротьба між велитенською птицею й людиною, що звисала на невеличкому вистромі скелі, що під ним обочіч була бездонна прірва. Двічі вдарив кондор на ловця, що боронився ножом. Вкінці кондор закружив довкола ловця тісним півкругом і кинувся на нього. Птиця й людина змагалися зі собою кілька секунд на вистромі. Видно було піря кондора, що літало в повітрі. Вкінці ловець повалився зі страшної висоти в прірву. На вистромі остав переможений кондор і страшним криком виявив радість та вдивлявся кровавими очима в прірву, де впало тіло ловця.

ПІСЛЯ ПРОТЕСТІВ

проти большевицького терору в СССР.

Могутня філя протестів цілого світа проти большевицьких звірств викликала в большевицькій царстві сильне змішання. Бо велике число тих протестів виразно домагається від своїх правителів, зірвати всякі дипломатичні й торговельні взаємини з Совітами. Отже московські комуністи пустили в рух свої випробувані способи, якими не від нині дурять світ. В тій цілі голова їх держави Риков пустив до заграничних газет заяву, що ніякого переслідування релігії в СССР „ані нема, ані ніколи не було“. Та попсував йому інший большевицький ватажок, дійсний тепер диктатор в СССР Сталін. На запит одного американського журналіста, чи справді в Радянським Союзі переслідують релігій, Сталін зарозуміло відповів: „Так, її переслідують і будуть переслідувати й це є наше нещастя, що ми досі ще не винищили попів“.

Тоді большевики видумали такий спосіб. Голову православної Церкви, митрополита Сергія примусили підписати письмо, призначене для заграниці, що ніби в СССР нема переслідування релігії, а церкви замикають лиш ніби тому, що „так нарід хоче“. Але чекіст Фенікієв, котрого ДПУ призначило митрополитові на „секретаря“, так незручно скомпонував те письмо, що всі заграничні часописи відразу пізнали большевицьке ошукаїство. Не хотіли пізнатися на тім тільки часописи, які стоять на службі большевицької пропаганди.

Тоді більшовики через одну німецьку пресову агенцію пустили вістку, що нібито на зборах комуністичної партії в Москві 14. березня ц.р. ухвалено таку постанову: „Негаймо мається припинити замикання церков, бо це можна робити тільки добровільно і за згодою священника“. Це викликало заграцією правдиву сензацію. Дехто думав, що тепер вже непотрібні ніякі протести, бо релігійні переслідування припинено. Але зараз на другий день сама большевицька агенція ТАСС принесла повний текст тої ухвали. В тій ухвалі сказано, що на селах (про міста нема згадки) можна замикати церкви тільки на бажання переважної більшости селян. Про „згоду“ пароха нема в ухвалі ані слова. Значить, що та постанова Центр. Комітету партії є тільки пробою, успокоїти селян, котрі — особливо на Україні — сильно спротивилися замиканню церков. Московська „Правда“ виразно писала з того приводу, що не йде тут про уступки рад. влади, тільки про те, щоб усунути труднощі при переводженню „коллективізації“ села.

А в дійсности большевики ні трохи не спинили свого протирелігійного походу. Того самого дня, коли появилася відоме письмо митр. Сергія, в Тверській губернії розстріляли священника Воїнова й псаломщика Мухотіна, а свящ. Меракуліна в Мелітополі заслали на Сибір. Харківський ісполком наказав замкнути 8 православних і старообрядчих церков, а чужинцям в Москві заборонено мати

власну церкву. В Минську замкнули всі синагоги й увязнили всіх рабів. Ніби „на бажання народу“ замкнули в московській губернії 14 церков, у Тверщині 4, а в Богородську мають бути замкнені всі церкви і синагоги і т.д.

Орган безбожників подав недавно такі вказівки: „В протирелігійній роботі боротьбу треба вести на два фронти, день в день і безпощадно. Церкви позамикаємо. Тільки осягнемо це зручним способом, рахуючись з положенням, щоб не тільки одиниці, але й маси пішли за нами“. А на Великдень вночі 19. квітня „Союз безбожників“ уряджує по всіх містах СРСР протирелігійні маніфестації і походи. Цей „Союз“ старається дістати дозвіл влади, щоби цієї ночі вільно було розсадити динамітом деякі церкви, а майно тих церков дати на ціль „індустріялізації“ краю.

Так отже переслідування релігії йде даліше. Всежтаки протест цілого світа має немаловажну заслугу: він виявив большевицьку тактику. А ця тактика збудована на брехні й ошуканстві, як взагалі все те „нове“, що його творять большевики. Де большевики обіцяють свободу, там дають рабство, де обіцяють мир, там викликають війни й ту найстрашнішу зі всіх воєн, якою є постійна революція і горожанська війна.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ МІЛІТАРИЗМ

Соціалісти в різних краях все кричали і кричать: „Геть військо! Геть мілітаризм“. Тимчасом у соціалістичній державі СРСР мілітаризм росте. Мин. місяця був там конгрес „Осоавіохему“ то є військової організації, яка спеціально чуває над розвитком засобів до будучої воздушної і газової війни. Отся організація має як кажуть 5 мільонів членів, але за 5 літ має та організація згуртувати 17 мільонів людей, котрі всі мають бути військово вишколені. Намічується велику розбудову воєнного летництва й виробу трійливих газів.

АМЕРИКАНСЬКІ КАТОЛИКИ

Пише про них англійський часопис „Кетолік Таймс“: Є в Злуч. Державах лиш 20 мільонів католиків, але вони сильно зорганізовані. Це тому мабуть, що американські католики живуть головно по містах, а там легше зорганізуватися ніж на селах. Наприклад в Нью-Йорку часті є спільні причастя людей одного звання (фаху). Бо в Америці коли хто записаний як католик, то ним є і на практиці. І ще одно цікаве явище. В Європі є звичайно більше побожних між жінками ніж між мужчинами. В Америці є інакше. Там до католицьких церков ходить приблизно однакове число мужчин і жінок.

ТЮРМА БЕЗ ВЯЗНІВ

В Празі є тюрма, що коли в ній нема в'язнів, то там вивішують білий прапір. Вже давно не вивішували цього прапора. Аж тепер недавно нараз появився він на велику втіху й радість усіх жителів, що тюрма порожна.

Чоловік що зідав усе

Пишуть часописи про одного чоловіка, що був недужий на епілепсію (падачку) й так збрив собі життя, що хотів умерти. Та що не робив, ніщо йому не шкодило. Раз випив чималу порцію сірчаної кислоти, а інший раз лізолю. І в ріжні трійливі ягоди, раз відгриз головки сірників із цілої скриньки та проковтнув їх. Ликав ріжні тверді й гострі предмети. 3. січня 1918 р. проковтнув три гузики, а 28. січня 12 гузиків, а 11. березня три кусники бляхи, шрубу й два десятики, 19. березня зів 23 порцелянові черепки, 19. липня 1920

проковтнув два виломані вістря ножики і його черен, іншим разом вісім цвяхів довгих на 2.5 до 7 см., дві сталівки, чотири голки, сім куснів бляхи й ще кілька таких присмаків. Коли це все таки не пошкодило йому зів відразу 101 ріжних річей (7 сталівок, 21 куснів дроту, і т.п.) За кожен раз записував, що зів. І за кожен раз усе по 2 до 4 днів виходило з нього без шкоди для нього, чув тільки біль у лівій частині живота. Операції не треба було робити ніколи. Лічився тільки тим, що наївся добре бараболь і капусти.

Найліпший чоловік

Французькі газети оповідають про такий випадок: В міністерстві освіти служив возний Марселен Куртіє. Він знав всіх міністрів освіти, всіх письменників і вчених, які приходили до міністерства. Всі любили побалакати з ним та поділитися споминами. Міністри подавалися до димісії, а возний все був той самий. Але й на нього прийшла вкінці черга. В 1924 р. вислужив свої літа і мусів іти на пенсію. В 1924 р. на самий Святий Вечір мав цей возний таку пригоду. Один парижський нотар закликав його до шпиталю, де лежала тяжко хора жінка. Він її пізнав. Це була та сама пані Козетті, яка все мала якусь справу до міністрів і цілими годинами пересиджувала в ждальні, а він розмовляв з нею про всячину: про ці-

ну на моркву, про російську революцію, а навіть про жіночу моду.

Коли його побачила умираюча, слабим голосом сказала: „Ви найліпший чоловік, якого я в своїм життю стрічала і тому записую вам весь свій масток“.

Нотар списав тестамент, в яким вона лишила возному 4 мільони. Вона вмерла, а рідня зачала судово валити тестамент, що її вкінці і вдалося, бо хора не підписала власноручно документу, ані при 4 свідках, які дійсно були приявні не заявила, що не має сили підписати. В першій інстанції возний програв, бо по французьким законам, такий тестамент неважний, хоч його списав нотар при 4 свідках.

— 0 —

Скільки самоходів у світі?

Грецькі часописи подають цікаві дані про стан самоходів в цілому світі. Після обчислення було на 1 січня 1930 в обігу в цілому світі 35 мільонів самоходів і 2½ мільона мотоциклетів. Стан самоходів побільшився о 3 мільони в порівнянні з минулим роком. Число самоходів в поодиноких державах представляється так: Злучені Держави мають 26.564.659, Англія 1.370.711, Франція 1.265.841, Канада 1.169.445 і Німеччина 609.030, решта 4.020.314 припадає на всі інші держави. Ці цифри відносяться лише до особових самоходів, бо тягарових є в цілому світі 29 мільонів. Як бачимо на першому місці що до кількості стоять Злучені Держави і вони також найбільше фабрикують самоходів. В 1929 році зросла продукція у порівнянні з 1922 р., чотири рази. Протягом останнього року збудовано в Європі 586.000 самоходів, з чого сама Англія збудувала 232.000, Франція 175.000, Німеччина 70.500, Італія 67.000, Чехи 16.000, а решту всі інші фабрики Європи. Продаж дуже помітно збільшилася в Аргентині, Новій Зеландії, полудн. Африці, Чилі і на далекім Сході. Шість літ тому назад скільки самоходів Злуч. Держав, до скільки самоходів всіх інших держав разом мала

таке відношення, як 7:1, а тепер впала і вносить як 3:1.

В Європі маємо вже 8 держав, які мають понад 100.000 самоходів. Цікаве ще те, що це не великі держави як нпр. Бельгія, Голяндія, Данія, Швеція і ин.

Зі східних держав мають найбільше самоходів такі держави: Румунія 31.922, Греція 24.000, Югославія 10.675 і Болгарія 3.300. Скільки самоходів в поодиноких частинах світа була приблизно така: Америка 28 мільонів, Європа 5 мільонів, Австралія 800 тисяч, Азія 510 тисяч і Африка 320 тисяч. Тут подано лише скільки самоходів, які в минулому році були в русі та не подано скільки вони спричинили нещасливих випадків.

ЩУРИ ПРИЧИНОЮ ЗАРАЗИ

На островах Індійського Океану появилися щури в так великій числі, що не лиш знищили всі засіви, а ще й кинулися до людських мешкань. Перед ними ніхто нічого не може сховати, всьо найдуть і видять. Але то ще не всьо. З щурами явилася теж зараза і від неї багато мешканців вмирає. Деякі острови цілковито опустошили. Найбільше гинуть від щурів діти.

Конференція у справі „Тижня емігранта“

Дня 20. III. ц. р. відбулася під проводом воєводи Голуховського конференція в справі улагодження у Львові „Тижня Емігранта“. Цей тиждень має відбутися в часі від 8. до 14. червня ц. р. У конференції взяли участь представники всіх товариств опіки над емігрантами, представники влади, міста і т. д.

Від Товариства Опіки над Українськими Емігрантами були през. М. Заячківський, секретар д-р В. Константинович і о. Д. Лопатинський. Конференцію відкрив воєвода Голуховський, представляючи цілі, яким має служити

„Тиждень Емігранта“, зокрема підкреслив вагу докінчення еміграційного дому у Львові, якому помогти мають збірки в часі цього тижня.

Реферат про еміграційне питання і про безробіття виголосив управитель Експозитури Еміграційного Уряду у Львові д-р В. Вишинський. Подав він крім цього програму „Тижня Емігранта“. По дискусії вибрано виконавчий комітет під проводом проф. Семірадського, ред. Лясковницького, през. Заячківського і д-ра Шенфельда. Крім цього утворено кілька секцій, як фінансову, провінціоноальну пропаганди й інші.

Англія здавлює спроби повстання в Індії

Перші криваві сутички й арештування.

На засіданні англійського парламенту запитано секретаря стану для справ Індії про вислід кампанії, яку зачав Ганді. Секретар стану заявив, що демонстраційний марш Гандія не викликав поважніших заворушень. Головна ціль його демонстрації це зломання закону про монополію соли.

Індійське населення бойкотує монополію в цей спосіб, що здержується від споживання соли. Дальше заявив секретар стану, що уряд вже таких средств для спаралізування акції Гандія, яких будуть вимагати обставини. Так успокоював парламент англ. секретар стану для справ Індії, а тимчасом в Індії

діється таке: Уряд перевів цілий ряд арештувань між провідниками та учасниками цивільного непослуху. Деяких вже засуджено на кару до 2 літ тюрми і до 500 рупій грошової карі. Сина Гандія та цілий ряд його товаришів засуджено на 6 місяців тяжкої тюрми. У зв'язку з тими арештуваннями і на знак протесту значна часть sklepів була в той день замкнена.

Між залізничниками, а поліцією дійшло до сутички, в якій двох залізничників поранено. На другий день після цього залізничники на знак протесту лягали поперек шин. Поліція арештувала ще 10 залізничників.

Хлібороб у боротьбі з природою

Найбільша трудність у хліборобстві це безнастанна залежність від сил природи, її явищ та змін. Добре коли Бог дає „в пору“ дощ і „в пору“ погоду, коли охоронить працю хлібороба перед живловим нещастям і дозволить щасливо зібрати жниво. Та скільки тривоги, скільки журби за свою працю треба безнастанно переносити, того не знають напевно ті, що не знають праці хлібороба. Себе самих люди навчилися забезпечувати перед прикрими змінами пір року, верем'я і т. п., але не вдається їм забезпечити головного жерела свого прожитку то є рільного господарства. А це не є дрібниця. Бо на цілій земній кулі є щонайменше півтора мільярда моргів землі, котру управляють хлібороби й городники. І цілий той величезний простір наражений на найболючіші несподіванки погоди й живлових нещасть. Сам град робить на світлі річно шкоди на яких півтора мільярда золотих.

Здавен давна багато над тим продумували люди. Пробували теж різних способів. Пробували розганяти градові хмари стрілянням з гармат. Насамперед були такі проби в передвоєнній Австрії Там стріляли з гармат для охорони винограду перед градом. Спеціально збудовані гармати в виді лійка викидають вгору могутий стовп диму і кажуть, що

деколи це помагає. Чи помагає якраз від того стріляння, хто його знає. А може град і так бувби не впав?

В наших часах почали боротьбу з мрякою, щоби в цей спосіб впливати на зміну погоди. Також з розвитком летництва почали пробувати різних способів для розганяння мряки. Найкращий вислід дали проби розсівання мряки електрикою.

Про цікаві спроби зі штучним дешем ми вже писали. Дощ справді можна викликати, але на це треба, щоб у воздуху вже було багато пари. Тоді можна викликати дощ також запаленням великого вогню. Та ледви чи оплативсяб такий дощ, бо для такої великої ватри требаби зужити велику силу палива. Можна також витворити в воздуху штучні хмари, але й це булоб за коштовне й не виплатилосьби.

Такі й їм подібні штучки можуть мати деколи практичну вартість нпр. в часі війни, коли з коштами не рахуються. Але для хліборобства покищо з тих спроб нема ніякого позитку. Як за давних часів, так і тепер в часах великого поступу техніки, в часах дивних винаходів доля хліборобства у значнім степені залежна від грізних сил і явищ природи, супроти яких людина це слаба пилінка.

Хто тепер володіє на морі

Тепер, як знаємо, відбувається в Лондоні морська конференція. І здається наради ці не доведуть ні до чого, бо ніодна держава не хоче зменшити своїх морських воєнних сил. З огляду на це варта пізнати, які морські сили світових великодержав.

Перше місце щодо містоти воєнних кораблів мають Зєдинені Держави Півн. Америки (1,252.000 тон), потім Англія (1,117.000) дальше Японія (714.000), Франція (503.000) і вкінці Італія (300.000). (Тона, по нашому бочка. З давних давен прийнявся звичай мірити величину кораблів цим, кілько в них бочок означеної величини зміститься. Корабельна тона має 2'83 кубічні метри).

Щодо скількості морських „великанів“, себто лінійних панцирників і кружляків веде перед Англія. Вона має їх 72 (16 панцирників і 58 кружляків). Зєдинені Держави мають 18 панцирників і 14 кружляків. Японія має 6 панцирників і 41 кружляків. Франція 9 панцирників і 17 кружляків. Італія 4 панцирники і 13 кружляків. Таке саме відношення є й що до торпедовців. Зєдинені Держави мають тепер їх 309, Англія 160, Японія 106, Італія 63, Франція 58.

Підводних суден мають Зєдинені Держави 121, а 5 щойно будують. Японія має їх 114, а приготує нових 12. Англія від двох літ спромоглася на 55. Франція має 46, а тепер добудує 46 нових. Італія має 64 судна, а будує 3 нові.

Ось такі морські сили великодержав: Зєдинені Держави й Англія видають велитенські суми на воєнні кораблі й тому радіби зменшити видатки на нові кораблі. Та не хочуть знов, щоб їх другі держави перевищили в скількості воєнних кораблів і тому бажалиб, щоб раз на все устійнити, кілько яка держава має мати воєнних кораблів. Та зате інші держави, що не дорівнюють воєнними кораблями ні Зєдиненим Державам ні Англії, не хочуть пристати на обмеження й тому здається лондонська конференція не поладнає справи, розібеться.

ЕМІГРАЦІЯ ДО ТУРЕЧЧИНИ

Еміграційний уряд дав дозвіл фірмі „Цінгаль“ заангажувати 100 робітників з Польщі до вирубування лісів в Аяццік в Анатолії. Умовини переїзду робітників на місце праці і назад, та умови праці устійнені в Еміграційному Уряді в порозумінні з представниками фірми. Рекрутація робітників відбудеться на терені воєвідства станиціславського і тернопільського.

ПОМЕРЛИ НА ЕМІГРАЦІЇ

Дня 16. лютого ц. р. померла в Жангаді, в Бразилії Марія Стецишин.

Дня 6. марта ц. р. в копальні вугля коло Олифанту, Па. в Америці згинуло трагічною смертю трьох робітників, між ними двох Українців: Іван Гайдук і Осип Висоватий.

Заснування кружка Укр. Хр. Орг.

(Допис зі села Броварі).

На представлення о. Пароха, що в нинішніх часах так дуже лютих для нашої св. Католицької Церкви і Народу, конечно є організація оперта на чисто Християнських основах, присутні рішили заложити Кружок „Української Християнської Організації“, до котрої вписалося 60 членів, вибираючи головою свого пароха о. Михаїла Снігуровича, заступника п. Николая Струтинського с. Ілії, секретаря п. Николая Струтинського с. Івана.

о. Михаїл Снігурович, парох

Броварі 16 марта 1930 р.

РОБІТНИКИ В ХРИСТІАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ

Статистика виказує, що 1928 року понад 2 мільйони робітників з цілого світа належало до інтернаціоналу християнських робітничих професійних союзів з осідком в Голяндії. До цієї християнської робітничої організації належало м. і. 72.000 німців, 18.000 голяндців, 15.000 бельгійців, 20.000 поляків. Цю христ. роб. організацію очевидно сильно поборюють соц. інтернаціонали, зокрема московський третій інтернаціонал, який уважає себе монополістом від ущасливлення робітничої кляси, хоч, як бачимо, велика кількість робітників не має і не хоче мати нічого спільного з комунізмом.

ПОЖЕЖІ В КРАЮ

Дня 24-III. в Олівіїв Королівці, пов. Городенка згоріло 8 господарств, в тім п'ять хат, 8 стоділ і 6 стаєн. Шкоду оцінюють на 40.000 зол. Причиною пожежі мала бути неправильна будова комина. — Дня 27-III. в Руді, пов. Бібрка згоріло 34 будинки, вартости коло 15.500 зол. Причина пожежі невідома.

Уступлення ірландського уряду

Як відомо Ірландія тепер окрема держава в союзі держав Великої Британії. Одним із цих, що виборов самостійність Ірландії це де Валера. Тепер його партія була в ірландському парламенті в опозиції до ірландського уряду, що був під проводом президента Косгрейв-а. Його кабінет був при владі вісім літ і вважався найстаршим урядом не тільки в Європі, а й у всьому світі. Колиб Косгрейв-а не вибрали вдруге, то керму візьме де Валера.

На образку бачимо, як Косгрейв промовляє до народу.

ЩУРІ СПРИЧИНИЛИ ПОЖАР

В Копенгазі в ночі з п'ятниці на суботу (з 4 на 5 ц. м.) вибух пожар у найстаршій частині королівської фабрики порцеляни в Копенгазі. Ця частина фабрики була кишлом великої скількості щурів і від багато літ наражена на небезпеку пожару. В часі пожару щурі сотками тікали з усіх отворів і щілин чолової частини фабрики. Щойно над ранком пожарна сторожа вгасила пожар. Пожар знищив фабрику фаянсів (півпорцеляни) шкоди є на біля 150 тисяч корон. Причина пожару невідома. Мабуть щурі спричинили пожар зімкненням електричних проводів, через що викликали т. зв. коротке споення.

ВИБУХ НАФТИ В АМЕРИЦІ

В околиці Оклягома (З'єдинені Держави) вибух великанський гейзир (водограй) ропи, що заливає ропою, ввесь простір довкола. Вибухла ропа так, що насамперед вдарив у повітря могутній стовп газу з домішками ропи, а потім сама ропа з великим гуком. Даремно силувалися боротися зі скаженою силою вибуху. Сталевий шолом, що його робітники старалися наложити на гейзир, вилетів у повітря. Всі жителі дістали наказ згасити огні в домах на просторі трьох кілометрів. Уставлено прилади до гашення пожару в багато місцях, щоб зараз здавити огонь, колиб де повстав.

Як кажуть знавці, це найсильніше й найбільше джерело ропи на всьому світі. Роблять зусилля, щоби схопити бодай частину вартісної течі. Околичні жителі копають гарячково глибокі ями, в які спливає ропа. Скількість ропи, що вибухла доси, обчислюють на 200 тисяч бочок.

А. Лотоцький.

Окаянний

Попереду йшли: Путьша, Єлович, Талець і Ляшко. З диким криком кинулися вони до князя Бориса, витягнувши списи наперед себе.

Путьша кричав:

— Приносимо тобі привіт від київського великого князя Святослава! Велів нам післати тебе до неба...

І вдарив списою на князя. Тут отрок Юрко кинувся до князя, обняв його руками, заслонив собою. Заблистіла на шиї в юнака золота гривня, дарунок від князя Бориса. Завважав її один із напасників і засвітилися очі в нього. Він ударив отрока списою в груди й зарозом схопив за гривною та зняв її юнакові з шиї. Полилася струєю кров із груди хлопця й облила одяг князя. Отрок повалився на землю з голосним скриком.

Тепер уже всі розбишаки враз кинулися на князя. Кілька спис впилося

4) в тіло князя. Та якось князь вихопився їм і вискочив із шатра і скрикнув:

— Отроки сюди!

Вбігли отроки княжі.

Розбишаки на хвилину сторопили й стояли безрадно. Та тут Путьша:

— Чого стоїте й дивитесь? До діла, скінчімо, що нам наказано!

Тоді вбийники кинулися на отроків, що вбігли без оружжя. Повбивали всіх, тільки одному, що був при самому виході, вдалося втекти.

Тоді Путьша знов:

— А тепер із князем кінчімо!

А князь Борис на вид тільки вбитих неповинно юнаків залився слізми й став просити вбийників своїх:

— Брати мої милі та любі! Дайте мені хвилинку часу, щоб я помолився Богові мойому.

І диво! Без одного слова спустили вбийники списи свої до долу!

А князь Борис припав навколішки зняв очі в небо й зітхнувши став молитися.

По короткій молитві підвівся про-

сто, хоч завдані вже рани кривавили й каже спокійно:

— Брати! Тепер докінчіть вашу службу й хай буде мир братові мойому Святополкові й вам, брати!

Та мовчки стояли вбийники мов скамянілі. Не піднялася ніодна списа на князя. Аж знов Путьша:

— Кінчаймо. Миж зложили присягу князеві Святополкові — не вертатиж нам у Київ порожне.

І знов перший ударив на князя та вбив спису в груди. Ринула кров і князь повалився до долу.

Винявши вістря списи з грудей каже Путьша:

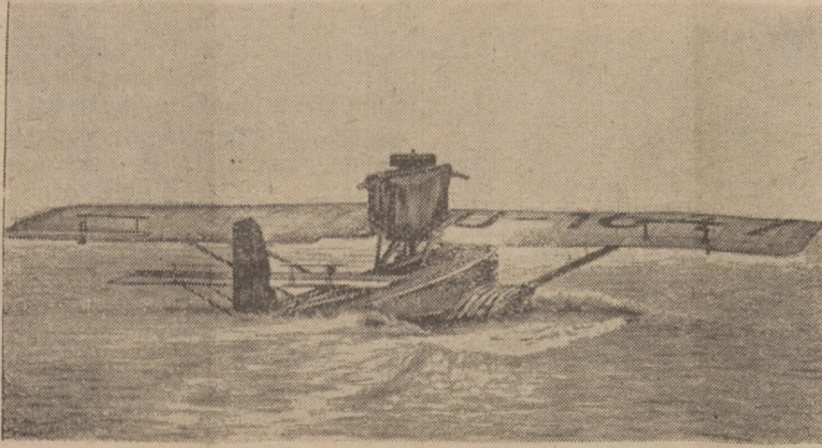
— Ну, вже покінчили ми його. Тепер у дорогу. Беріть тіло князя Бориса й вертаємо.

Вбийники зняли плахту намети й завинули в нього князя та понесли в човен.

Тіло священника й отроків оставили на місці.

Не довго плили судном. В одному місці дожидався їх віз і осідлані коні.

Лет на Канарійські острови

Із летунського майдану Травемюнде (Німеччина) вилетів у цих днях гідроплан (літак, що осідає на воді) до лету на Канарійські острови, щоби розслідити поодинокі етапні стації (Канарійські острови еспанська громада островів біля західного побережа Африки—

сім великих і п'ять малих островів, а найбільший із них Тенеріфа, гористий і з дуже гарним та здоровим підсонням. Із цих островів виводяться співучі пташки канарки, що їх у нас держать у клітках).

Нова метода лікування

Проф. Кенігер з Ерлянген подає на сторінках лікарської преси свої спостереження під час нової методи лікування, яка полягає на дослідах над пацієнтом в напрямі його вражливості на ліки. Бо вражливість хорого на ліки не є все однакова, лише змінюється і після короткої вражливості хорого на якийсь лік, наступає у нього такий стан, коли він є відпорний на цей самий лік тобто йому цей лік тоді не помагає. Проф. Кенігер каже, що можна доклад-

но означити час, коли лік на хорого не ділає, а щоби лік був помічний треба його записувати хорому тільки тоді, коли він є на нього вражливий. Він твердить далше, що той час невражливості наступає в однакових відступах у різних пацієнтів, хорих на ту саму недугу і о скільки знаходяться в таких самих обставинах.

О скільки ці твердження проф. Кенігера покажуться правдиві, заслуга його для лікування буде дуже велика.

Вирівняйте передплату за I-ий і II-ий квартал

Вбийники перенесли тіло князя Бориса на віз. Один із них сів на возі за візника, а інші посідали на коні й поїхали в Вишгород.

Ранок 24 липня був дуже гарний. Небо було чисте, ні хмарочки на ньому.

Віз торохкотів порохним шляхом, що слався в Вишгород. З далека сіріли вали Вишгороду й частокіл, блестіли всонці золоті бані церкви св. Василя.

Вбийники їхали мовчки, ні словечком не озивалися один до одного.

Як були вже недалеко бору, побачили з далека віз гарно різблений, запряжений білими кіньми в дорогій упряжі.

— Князь Святополк дожидається нас — перервав глуху мовчанку перший Ляшко.

— Так! На вмовленому місці — при-такнув йому Путьша.

Як підїхали ближче, князь Святополк підвівся на возі. Княгиня, жінка його сиділа непорушно.

Біля княжого воза було тільки двоє варягів. Вози зрівнялися зі собою.

В цій хвилині тіло князя Бориса

поворохнулося. На бліде лице набіг легенький ледви помітний румянець. Князь Борис звернув зір до князя Святополка. Губи поворухнулися, князь Борис начеб щось горорив та голос відмовив уже служби... не почув ніхто ні словечка.

Князь Святополк стояв блідий як стіна. Очі його гляділи блудно на брата, що лежав у крові недобитий. Тільки княгиня спокійно простягнула руку й сказала двом Варягам:

— Він іще живий! Покінчіть із ним, хай не мучиться.

Варяги прискочили до воза й один із них коротким мечем пробив серце князеві Борисові.

Тоді княгиня каже князеві Святополкові:

— Прикажи завезти тіло князя в Вишгород і там похоронити в церкві.

Князь Святополк дріжучим голосом видав приказ убийникам:

— Завезіть тіло в церкву св. Василя. А княгиня Путьші рішучо:

— Ви найшли тіло нещасного князя Бориса над Альтою. Вбили його якісь

Боронім прав

української мови в громадах.

До розпаду Австрії, а також і в початках польської влади більшість наших громад Сх. Галичини вела своє урядовання й цілу переписку з державними й автономічними властями в українській мові. Зміна наступила щойно в 1924 р. Польський сойм ухвалив того року закон (з 31.VII. 1924. ВЗ. ч. 73. поз. 724) про державну мову і мову урядування державних і самоуправних властей. До того вийшов виконавчий розпорядок ради міністрів (з 24.IX. 1924 ВЗ. ч. 85. поз. 820). Нові ці закони вийшли в життя з днем 1.X. 1924 р.

Новий закон сильно обмежив права української мови. Обмежив, але не скасував їх зівсім. Ще лишилися невеличкі права української мови у 5-ох воєводствах (у львівському, станіславівському, тернопільському, а також поліському і волинському). Тільки в тій частині Лемківщини, що належить до краківського воєводства, а також на Підляшші і Холмщині не має українська мова ніяких прав.

Артикул I-ий згаданого вище закону каже, що внутрішньою і зовнішньою мовою всіх громадських урядів у Сх. Галичині, навіть у громадах, де живуть виключно самі Українці, є мова польська. Але громадська рада має право ухвалити, що громадський уряд буде переписуватися з іншими самоуправними урядами, отже з іншими громадами, повітовими і воєвідськими виділами, українською мовою.

Другим правом української мови є: Всі громадські ради, громадські управи, повітові ради й повітові виділи (повітові соймйки і їх виділи) та воєвідські виділи, далше громадські повітові і воєвідські заведення й підприємства, як школи, шпитали, дорогові уряди і т.п. мусять приймати письменні подання та

невідомі розбишаки враз із його отроками. Ви переїздили туди й побачили тіло князя тай привезли в Вишгород, щоб його тут із честю поховати, як належить князеві, улюбленому синові покійного великого князя Володимира.

Путьша блиснув малими хитрими очима:

— Так, княгине ласкава, так воно було. Розбишаки вбили князя, його священника й отроків. Ми найшли й привезли.

А княгиня:

— За вірну службу, за честь віддану покійному князеві Борисові належить вам нагорода. Князь Святополк щедро винагородить вас.

І махнула візникові рукою:

— У терем!

Князь Святополк увесь час сидів мовчки й тупо глядів наперед себе.

Віз із тілом князя Бориса виїхав попереду в городські ворота.

Як цей сумний віз уже віддалився, рушив і віз із князем та княгинею.

(Дальше буде)

Страшний павук скорпіон

устні заяви від українців в українській мові.

На подання й відклики та всякі письма в українській мові мусять магістрати міст, повітові і воевідські виділи та їх заведення відповідати двома мовами — польською і українською. (В польським і волинським в-тві ті установи обов'язані відповідати побіч польської ще й українською мовою тільки тоді, коли при кінці письма сторона постанвила домагання, щоби відповідь була також в українській мові).

Уряди сільських громад мусять відповідати на українські подання тільки по українськи.

Магістрати міст, котрі не підлягають повітовій самоуправі, обов'язані відповідати на українські письма українською мовою тільки тоді, коли міська рада те право українській мові признає.

В нарадах сільських і міських громадських рад (повітових і воевід. соймиків) можна нарівні з польською вживати і української мови. Радні української народности повинні на всіх засіданнях промовляти лиш по українськи і тільки в тій мові ставити внески. (Тільки в міських радах, що є виділені з повітів (прим. у Львові), щоб вільно було промовляти по українськи, треба на те окремої постанови міської ради).

Протоколи засідань сільських і міських громадських рад та повітової й воевідської самоуправи, можна вести побіч польської мови по українськи, але тільки на основі постанови ради (соймику).

Оповістки й написи можна на основі ухвали громадської ради чи соймику виготовляти у двох мовах польській і українській. Закон каже, щоб на першій місці була польська мова. На основі тих постанов усі громадські оповістки, чи то про вибори, чи про податки, чи в іншій справі, можна видавати, коли це ухвалить громадська рада, також в українській мові. Таксамо повинні бути побіч польських написів на вівісках гром. урядів, на дороговказах і т.п. також українські написи.

Шануймо отже і боронім хоч тих невеличких прав нашої мови. Хто не вміє оборонити й шанувати малого, то якже потрафить боронити і вдержати більше!

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ МОЛОДІ

Що раз більше відомостей про діяльність тайних протибольшевицьких організацій молоді в СССР подає большевицька преса. Ті організації розвинулися головню від часу розколу в комуністичній партії на лівих і правих. Самі комуністи признаються, що викрили вже нераз такі змови навіть між „комсомолцями“ і „піонірами“. Большевицький діяч Бухарін сказав ще в травні 1928 р. на VIII всесоюзнім зїзді комуністичної молоді, що в СССР є стільки молоді в тайних протибольшевицьких організаціях, скільки є в урядовім „комсомолі“.

Пригадуєте собі певно те місце в Біблії, як Мойсей наминав Жидів, щоб подякували Господу Богу за те, що безпечно вів їх через пустиню, де були їдовиті гадюки і скорпіони.

І справді в горячих краях прим. в Єгипті живе це страшне й небезпечне сотворіння. З вигляду подібний скорпіон до рака, але це не рак тільки така велика комаха з роду павуків. Вигляд рака дають йому довгі, ножичкуваті рижки. Живиться скорпіон комахами,

а головню павуками. А перед нападом борониться своєю страшною зброєю, хвостом. На кінці хвоста має скорпіон жало, а під жалом дві залози з сильною отруєю. Та їдь така сильна, що може вбити кожду звірину і людину. На образку бачимо боротьбу скорпіона з іншим неїдовитим павуком. Можна догадатися який був вислід тої боротьби. Бо скорпіон то небезпечний противник, небезпечний також і для людей, як це бачимо і зі згаданого місця в Біблії.

Як вірна собака врятувала життя господарів

Загально відоме є привязання й вірність собак до людей. Нераз вірна собака життям жертвує за свого господаря, а часто гине з жалю на його могилі.

Про таку собаку пишуть тепер часописи.

Було це під Фаляніцою в варшавському воевідстві.

Вечером, коли вже пора було замикати крамниці, ввійшло в крамницю Петра Мязгі трьох мужчин. За лядою була тільки Мязчиха.

— Чи чоловік дома? — спитав один із них.

— А ви в якій справі? — спитала жінка.

— Маємо щось продати.

— Зараз закличу чоловіка — сказала Мязчиха й подалася в сусідню кімнату.

Незнайомі бистро подалися за нею в кімнату, де був Мязга. Він лежав, а в його ногах спочивала собака „Добі“, з породи шведських вовків. Мязга підвівся

на вид людей і здеревів із жаху. В руках пришельців блистіли револьвери.

— Ні на крок, бо смерть — озвався один.

Мязга закликав:

— Добі! Бери його!

Собака скочила лискавкою й кинулася на горло найблизшому напасникови. Гукнули стріли, та хвилина замішання дала змогу Мяззі добути револьвера з кишені. Мязга схилився за стіл і став стріляти. Один із них упав поцілений двома кулями, а два інші втекли. На місці остали один опришок і ранена в голову собака, що все ще держала в зубах ногу бандита. Виявилось, що цей бандит зветься Віктор Мрочек. Родина Мязгів день і ніч доглядала вірну собаку, що втратила око й боролася зі смертю. Мрочек пішов перед суд і в двох інстанціях засудили його на 8 літ тюрми. Та пімстився хтось за це на вірній собаці: в кілька місяців по цій події отруїв собаку мясом із товченим склом.

Хто і коли оснував першу пошту

В давних часах пошти не було. Хто бажав переслати чи письмо, чи щось інше, мусів посилати свого власного післанця. Правда щось в роді першої пошти утворив був уже перський король Дарій. Він мав здовж важніших шляхів у однакових віддаленнях розставлених кінних гінців, що ждали на поготові. Коли король видав якийсь приказ управителям своїх провінцій, то зі столиці розїздилися гінці до найблизчих стацій і там передавали письмо гінцям, що везли його далі й передавали далішим гінцям і так ішло, аж поки письмо не дійшло до мети. Таких гінців удержували пізніше всі володарі. Та служили ці гінці тільки володарям, а не для загалу. Аж у р. 1516 заснував за царським дозволом Франц Таксіс першу пошту для всіх між Віднем і Брукселею. Потомок його Лямораль Таксіс став державним генеральним начальником пошти і цей уряд остав при цій родині аж до 1866 р. У Франції 1653. член міської ради Парижа Равль Константин Вляє дістав

від короля Людовика XIV. привілей на заснування першого поштового уряду у Франції. І небаром між Парижем і Марсилією стали їздити поштові вози в означеному часі. Коні змінювано що 30 кілометрів. Листи висилали під опояскою, на яку прибивали печатку поштової урядник і податковий поборець. Цей самий Вляє завів теж поштові скриньки на листи. Ще за його життя вся Франція була покрита мережею поштових урядів. Почтові значки (марки) появились щойно в 1819 р. в Сардинії. Краще розвинулася пошта в цілому світі аж із винаходом залізниці. Тепер вже є повітряні пошти, себто перевозять пошту літаками. Є також так зв. рурові пошти, де поштові посилки вкладають у підземну рурку й тисненням повітря пересувають їх скоро даліше аж до означеної стації, де посилки виймають. Такі пошти є в Берліні, Відні, Парижі та в Америці.

ЯКИЙ БУДЕ КВІТЕНЬ

Один метеоролог заповідає, що перша половина квітня принесе несподіванки в погоду. Більших дощів або снігів треба сподіватися на початку й у половині місяця. Перші десять днів місяця буде нічно все морозно, днем погідно. Нахил до опадів (дощів чи снігів) є коло 2, 6 і 10 квітня. Друга десятка місяця буде зимна, спочатку доволі погідна, потім хмарна. В половині цих десяти днів заповідаються атмосферичні забурення, подекуди й сніг. Не багато кращі будуть і останні дні квітня. Що правда зросте температура й частинна погода, та під кінець буде знов дощ і мряка. — Побачимо, чи добрий угадько цей метеоролог.

ВИБУХ У ФАБРИЦІ

ШТУЧНИХ ОГНІВ

У Філядельфії наступив цілий ряд вибухів. Понад 50 осіб ранених, а 9 погибло. Вибух був так сильний, що повикладав на хідник самоходи, які переїздили вулицею біля фабрики.

ПРАЦЯ НА ТАРТАКАХ У ВИГОДІ ЗАСТАНОВЛЕНА

Англійська Спілка Акційна, властителька двох тартаків у Вигоді біля Доліни обнизилла платні робітникам о 10%. Робітники на це не згодилися і фірма зовсім застановила працю через що 700 робітників позбавлено заробітку.

Подорож до осередка землі

Фантазія і правда.

Це тільки одна фантастична повість французького письменника Верна, яка на завсігди лишиться фантазією, а поміщене в ній наукове пророцтво ніколи не здійсниться. Говоримо тут про „Подорож до осередка землі“. Здається що колинебудь вдасться чоловікові дістатися на яку небудь іншу планету, зате нема надії, щоби люди докопалися колинебудь до осередка землі. Недавно довертілися в Каліфорнії (в Америці) по півторарічній праці, до глибини 2310 метрів. Це не канал в яким помістилась би людина, а вузька лійка, з якої витрискує нафта. Довертілися до глибини понад 2 кілометри, а до осередка землі маємо 6.370 кілометрів. Машина, яка працювала би безперестанку мусіла би вертїти на протязі 2.500 літ, щоби дістатися до осередка землі. Якби розпочали ту працю в 1930 р. — скінчили би її аж в 4430 р. Сама кора землі має 1000 км. Щоби її пробити, треба працювати 45 літ. Природна річ, що таких машин нема та ще й температура не дозволить глибоко вверчуватися. Стверджено, що за кожними 30 метр. в гллуб землі теплота підноситься о один степень. Так що в глибині кількадесяти кілометрів натрафимо на таку теплоту що спинить всяку роботу машин не кажучи вже про людей. Наші відомости оперті радше на здогадах, відносяться лише до твердої кори землі. Щож находитися глибше, з чого складається ядро землі, певно не знати. Вчені лише догадуються, а здогади їх дуже часто одні другим противорічать. Нпр. один здогад каже, що нутро землі складається з металів головно заліза й ніклю з великою домішкою платини й золота. Теорія цього здогаду основана на тому, що питомий тягар землі рівнаєть-

Сокиринський

З того „раю“ що за Збручем...

І не знати, що воно таке та комуна, що за неї так багато балакають. Аж раз—тому рік чи два—бачать люди й очам своїм не вірять. Приїхали знов якісь до села — та вже не скликають нікого на сход, а ходять від хати до хати тай забирають хліб. Повиганяли підводи—тай на фіри. Позабирали його багато, може до сто мішків тай повезли. Люди сваряться та кленуть. А ми цікаві, що то з того буде? Та якось хтось довідався, мовляв, то на податок беруть хліб. Та воно щось не теє. Як таки податок? Брали раз, брали і другий раз. А ту дивися і стїжків вже нема, а їх там було багато на кожнім обістю. Питаємо покрадьки, що воно таке? А звідтам нам кажуть: „Та то забирають хліб з панського поля „на казну“ себто до каси. Люди тамтобіцькі поміркували: біда! Ори, сій і роби, а вони забирають.

2) Нащо ж задурно працювати? Порадилися і панське поле лишилося облогом. Кождий сказав собі: буде з мене свого. По меншало стїжків на тамтїм боці дуже. А по жнивях знов якась комісія ходить по селі і списують пашню: кілько у кого є хліба, а кілько душ в хаті. Розраховали, кілько кому треба на душу, на прожиток себто на „пайок“, а решту забрали і повезли. В селі крик і нарікання. Та ніщо не помогло. Хто не давав, то ще й нагаїв набрав.

Ми на нашїм боці дивимосся і очам своїм не віримо. Щось воно не так роблять большевики з людьми, як обіцяли. Перше все кричали на „сході“ (чи як большевики кажуть „мітінгу“): У нас свобода! Рівне право для всіх! Нема у нас бідного, а всі богачі“. А тепер забирають хліб у декого і корову, або як де знайдуть й ладного коня.

От тобі маєш гаразд! Люди вже обдерлися, посходжували одежину, а нової нема защо купити, бо нема що продати, бо хліба до нового не стає.

До села що раз частїйше заглядають якісь пани себто „начальство“.

їздять уже повозками, а коло них вояки на конях, цілком так, як колись було за царя. Тільки що за царя приїздили москалі, а тепер жидки. І гладкі і череваті, а до того вбрані, повно перстенів на руках тай золоті зигарки при камізоляках. Бачили ми се добре вже на свої очі, бо сеї весни приїхала якась комісія на сей бік до нас за Млинівку гр. Голуховського. І від нас за Тернополя були якісь пани, писали протоколи — розїхалися. Люди нашї слухали і дивувалися. Бо ми в газетах читали, що там Україна, а ті пани все по московськи балакали, а нічого по нашому.

Трафився і похорон оден і другий, звичайно одні люди умирають, а другі родяться. Та дивно: нема хоругвів церковних, нема й батюшки тамтобіцького. Питаємо, що воно таке. Розуміється покрадьки. А нам кажуть: „Тепер вийшло таке право: хто хоче з батюшкою ховатися, треба заплатити до казни 7 червінців (3½ доляра). От воно яке вийшло! Беруть податок і від умерця. А який той похорон! Люди в шапках, везуть тіло, а перед тілом якийсь несе

ся 5, т. зн. земна куля п'ять разів тяжча від водної кулі о таких самих розмірах. Питомий тягар найтяжчих металів вносить 3—4, тож земне ядро мусить мати питомий тягар значно більший — сім або вісім — щоби в висліді питомий тягар цілої земної кулі був такий, який він є в дійсности. А саме залізо, нікель та інші тяжкі метали мають вимаганий тягар.

Є ще й інша теорія, яка першій противорічить і каже що земне ядро виповнене газами.

Вкінці, відносно недавно, один американський учений оголосив виследи своєї довголітньої праці, на підставі якої дійшов до заключення, що ядро землі наповнене розтопленою скляною масою. Бо хемічний склад скла найбільше зближений до хемічного складу лави, яку викидають зі себе вулкани підчас вибухів.

Промір земного ядра має на його думку — вносити 4.000 км. В самім осередку та маса зовсім ростоплена. Чим ближше до поверхні, вона переходить в тверду масу. З дальших здогадів того вченого виходилоби, що температура осередка землі вносить аж 50.000 степенів, коли зовнішня температура сонця вносить ледви 5.000 степенів. Природна річ, що на завсігди мусимо відмовитися від подорожі до осередка землі. Це однак не виключає можливости, що колись вдасться збудувати такий апарат на підставі ділання лучів Рентгена, що позволит нам переконатися, чи американський учений сказав правду.

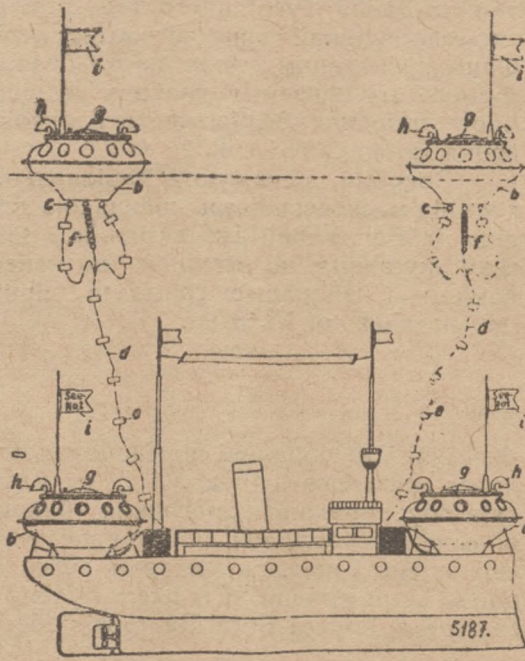
ПРИЇЗД НІМЦІВ ДО БРАЗИЛІЇ

Небаром має приїхати до Бразилії в провінцію Санта Катаріна приблизно п'ять тисячів німецьких колоністів, які покинули Радянські республіки. Мають вони одержати від уряду дарові землі.

червону плахту на дручку. Дивляться наші люди, а поза плечі чогось морозом тягне. Бо якже так? Християнина везуть мов худобину, без відправи і без хреста!

Посумніли люди на тамтїм боці, погорбилися, вже й не балакають з нами. Хіба ще борше баби, звичайно балакучий народ. І до церкви вже не ходять — та й набоженство чогось з рідка урочисте. Та й не дзвонять уже, тай яке воно то дзвонення! Два-три кавалки зеліза—тай до того калатають молотком. Як дззони забрали москалі ще десь в войну, так як і у нас, так дотепер ще не мають. У нас люди зложилися та купили дззони такі, що аж серце радується як задзвонять. А там калатають. Та най би вже й так, а тепер чогось вже рідко і калатають. Видно біда! „Нельзя“, чи щось таке?—Питаємо: чому? А нам кажуть: „Бо як люди хочуть набоженства в церкві, то мусять заплачати податок до казни“. От диво і від набоженства беруть податок і від умерця. „Треба і батюшці заплати за набоженство, бо попівське поле забрали на

Рятункові бої замість човнів

На образку бачимо новий німецький винахід, що має заступити рятункові човна. На чердаку корабля є два великі бастіони, які можна в кожній хвили відчепити від корабля й можна вжити їх як захисту, коли корабель піде на дно моря. Коли вода сягне понад чердак корабля, тоді оба бастіони осянуть разом із людьми на верхні моря й пливають по ній як бої. (Електрично освічені морські знаки для кораблів, в виді великої грушки, часом із дзвінком, що плавають верх води. Вони на линві, що до дна моря прикріплена якором). Ці бастіони прикріплені до корабля сильною линвою, щоб вітри не занесли їх далеко. Від споду обтяжені вони тягарем, що надає їм рівновагу на воді.

казну, а ми мусимо складатися на нього. Хто хоче, а є й такі, що нічого не хочуть давати. Наш батюшка дуже бідний. Не має навіть хати, бо давну попівщину спалили. Сидить в комірнім у псаломщика, себто дяка. Невільно йому і дітий учити молитви в церкві. Ба і дітям не можна туди ходити до 18 року життя. От так, хто що уміє, так і учить свої діти. Ба і в школі тепер учать тільки за якусь комуну та муштрують дітий як вояків, але лиш з палицями“.

Ми се не раз бачимо самі. Не треба оповідати. Тепер виставили якийсь великий будинок чоловікови на його городі під самим обійстям. Питаємо, що то таке? Кажуть „Сельбуда“. „Там і дітий учить професор-коваль, і людей зганяють на мітинги“. Що там радять не знати, бо старші люди мало там ходять, а більше молодіж і діти. А і мюзика там грає часом, найбільше як у нас якраз правиться набоженство в церкві, навіть і в піст. От дивна там якась та „свобода“ тай не велике добро.

(Далі буде).

НАЙСТАРШЕ ПОДРУЖЖА

Дуже рідке родинне свято, бо дев'яностоліття свого шлюбу святкувало одно подружжя на Угорщині. В малому сільці Вербич живе подружжя Дмитро та Живиля Филиповичі (як бачимо назвища славянські, а жінка навіть імя має славянське). Звінчалися вони в 1839 р. себто тому 90 літ. Молодому було тоді 19 літ, а молода була три роки молодша. Сьогодні Дмитрови є 109 літ, а Живилі 106. Чуються ще дуже добре, та говорять, що тепер „трохи гірші часи“, як були, коли вони обоє були молоді.

ПРАКТИЧНИЙ СПОСІБ НА ШВЕДСЬКІЙ ПОЧТІ

Шведська почта в Штокгольмі завела у себе новий спосіб пересилання листів. Хто має післати кому який лист або друк у місті, телефонує на почту, котра зараз висилає післанця наколесника. Цей забирає лист і відвозить його адресатові, не вступаючи навіть на почту. Дуже цікаве ще й те, що цей спосіб пересилки листу протягом кількох мінут не коштує багато більше від звичайного.

ВИЇЗД ДО АРГЕНТИНИ Й БРАЗИЛІЇ

КОНТИНГЕНТ НА КВІТЕНЬ 1930.

Квота для всіх корабельних ліній на місяць квітень вносить: для Аргентини 200 осіб, а для Бразилії 400 осіб. До Аргентини можуть їхати муштини поодинокі, бездітні подружжя й родини які мають потрібну готівку на закуп землі та віродостойні листи від свояків і знайомих, з яких виходило би, що вони по приїзді до Аргентини можуть негайно закупити землю і розпочати працю на рілі.

Поза контингентом можуть їхати до Аргентини особи, що мають візвання і корабельну карту, як також емігранти жиди, що мають поручення через жидівське товариство „Гіас“.

В квоті до Бразилії можуть їхати лише такі особи, або родини, котрі мають завізвання від свояків або роботодавців, як також вишколені теслі, бетонярі й огородники.

ПОЖЕЖІ ЛІСІВ

Біля місточка Бонки на Познанщині загорівся державний ліс, який обіймає простір 200 моргів. Жертвою пожежі впало 25 моргів ліса. Пожежу зліквідовано. Причиною пожежі був недокурок, який кинув оден з лісових робітників.

Другий випадок пожежі ліса мав місце біля села Залуські Галди на Шлезьку. Там загорівся ліс, який належить до Акційної Спілки Гіше. На місце пожежі прибула вогнева сторожа і по кількох годинах зліквідувала вогонь. Згоріло 3 морги старого чатинного ліса.

Протести проти переслідувань в Радянськiм Союзi

Громадяне **Сільця Белзького**, пов. Сокаль, зібрані в числі понад 600 на нарочно скликаних сходах дня 16-го березня 1930. по вислухання рефератів: о. Степана Ничая, студ. прав. п. Ів. Климова і деяких вяснень п. Ом. Волосянського, що прибув як делегат Філії „Просвіти“ на Заг. Збори Читальні, які відбулися безпосередньо по протестуючих сходах, глибоко тронуті переслідуванням в ССРСР. всякої релігії, а особливо хр. католицької й обурені до живого запереченням вітцівського авторитету і церковно-законних вінчань, а тим са-

мим нищенням родинного життя і валенням основ суспільного ладу, підносять однодушний і грімкий протест перед цілим культурним світом проти безпримірного насилування свободи совісти, проти ширення безбожності і підкопування моралі.

Зокрема осуджують національний гнет під московсько-більшовицькою владою на Вел. Україні та в'язнення і звірське знущання по в'язницях що найсвідоміших і найкращих громадян вірних ідеї незалежної України.

—о—

Гнильче, пов. Підгайці. Дня 30. марта 1930 р. відбулися тут Загальні Збори читальні „Просвіти“, на яких по рефераті о. пароха: „Про національне і релігійне положення українського народу під пануванням большевиків“ однодушно ухвалено:

„І ми громадяни села Гнильча підносимо свій голосний протест проти звірського знущання большевиків над релігійною і віруючою християнською людністю України і Росії, яка за свої

релігійні і національні переконання проливає море сліз і крові. І як не маємо слів обурення на окреслення більшовицького терору, так знова висказуємо свій подив і почесть жертвам сього терору, котрі доповняють ряди мучеників за віру в Христа-Бога. За провід зборів.

Стефан Гудко о. *Прокіп Максимович*
предсідник. секретар.

(Печать).

—о—

Ми, члени підписаних товариств і мешканці села **Нивиць**, радехівського повіту, по вислухання реферату о. П. Казанівського у дні 23. III. ц. р. підносимо рішучий протест перед цілим культурним світом проти нечуваного варварства і терору, якого допускаються варвари-окупанти большевики над українським народом по той бік Збруча. Протестуємо проти диявольського переслідування релігії і Церкви, проти варварського нищення родини, проти нікчемної злоби, з якою затроюють душі молодого покоління, проти подлої злоби, з якою нищать усякі благородні пориви незатроєних ще душ, які бажалиби душевної та політичної свободи своїому народові. Висказуємо свою почесть і подив тим, найкращим синам України, що навіть перед лицем смерти гордо

і сміло обстоюють незалежність рідної країни, та готові своєю смертю засвідчити перед цілим світом, що робота облудних Каїнів родить також нових мучеників, на кістках котрих повстане воля народу.

Нивиці, дня 30. марта 1930 р.

За Виділ читальні „Просвіти“:

о. *П. Козяківський*, *Микола Парубочий*
(Печать).

За Управу Кооперативи:

Тимко Яцишин.

(Печать).

За Виділ Тов. „Сокіл“:

Іван Мотлюк

(Печать).

Виділ Кружка „Сільський Господар“

Григорій Кононович.

Парохіане міста **Язлівця** з прилученими **Броварі** і **Передмісте**, вислухавши 16/III ц. р. в церкві пастирського листа Іх Ексцелснції Преосвященного Еп. Григорія Хомишина з поясненнями свого о. пароха, опісля на вечірні, зібравшись численно біля Церкви, ухвалили протест одногосно, такого змісту.

1) Протестуємо проти переслідування християнської віри та Церкви, проти ширення безвірства та розбивання родинних звязків, якого dokonує на Україні большевицький терор.

2) Протестуємо проти в'язнення і катування по тюрмах цвіту української інтелігенції, свідомого селянства та робітників.

3) Протестуємо проти рабівничої господарки dokonуваної червоними катями на Україні.

4) Всіх переслідуваних закликаєм до видержанности в вірі аж до мученичої смерті.

о. *Михайл Снігурович*, парох, *Стефан Зелінський*, *Михайл Марцінковський*
і 500 підписів.

—о—

Загальні Збори читальні Просвіти **Броварах** 16-III, по представленню

через свого пароха страшних переслідувань св. віри і Церкви на Україні і в

Росії, заложили протест проти нечуваних переслідувань і гноблень, якими слуги диявола і антихриста стараються винищити всякий слід Богоччитання.

Тому рішучо протестують проти сего нечуваного червоного терору, а за разом виказують свою погорду всім їх безідейним прислужникам, домородним безвірникам, сельробам і комуністам.

Теоф. Уніловський *Ник. Струтинський*
Голова Чит. Просвіти секретар
і 46 підписів.

В неділю дня 30. марта 1930 по богослуженню зібралися тутешні парохіяни з **Трибуховець** і громадно підписали протест проти страшних большевицьких переслідувань в Росії й на Україні. Протести заосмотрені печатками уряду парохіяльного й читальні „Просвіти“ переслано до Варшави.

Годиться також подати до відома ширшого загалу, що тутешні парохіяни Трибуховець і Цвітової в першу неділю посту в Церкві по Службі Божій всенародно піднесенням руки прирекли не уживати алкоголю в часі посту і на Великдень.

По щасливім початку сего діла, маємо повну надію, що ціла громада доведе мудру установу обходитися без всяких „горячих“ напоїв при весіллях, хрестинах, похоронах та інших нагодах.

Подав свящ. *П. К.*

Про два виховання

„В здоровому тілі здорова душа, де сила — там воля витає“. Такі слова находимо в сокільськiм гимні й вони мають повну слушність. Ніколи не пропаде такий народ, який завчасу подбає, про гарне духове та фізичне (тілесне) виховання своїх членів — горожан. Перед такою суспільністю і перед таким народом стоїть все як найкраща будучність. Хочби і серед дуже важких відносин доводилося проживати такому народові, хочби навіть такий народ був поневолений через другий державний народ. Прийде час і народ такий стане своїм власним господарем, бо завчасу зумів він підготувати себе до боротьби за краще майбутне.

Таке підготування, таке виховання розрізняємо подвійне: духове і фізичне (тілесне).

Бажаючи своїому народові гарного духово-морального виховання — ми рівночасно бажаємо йому, щоб він став народом культурним, просвіченим, чесним, вірцевим а передовсім, народом релігійним. Кажемо: передовсім релігійним, бо тільки на релігії можна оперти гарне духово-моральне виховання.

Колиж ми бажаємо своїому народові доброго фізичного виховання, то ми за разом хочемо, щоб наш народ став тілесно сильний, здоровий і спосібний. Отсі два виховання не повинен занедбувати ніякий нарід, що хоче жити, розвиватися та діждатися кращої долі.

В. Г-ий

ЧИ ЗНАЛИ ВИ, ЩО...

Водопад, якого води не „спадують“, але плывуть вгору, є в долині Нуассу на Гонолюлю. (Постійні вітри піднімають воду й кидають її взад на гору).

Скорпійон затроює себе власною їддю, коли йому грозить вогонь.

В озерах на пустині Сагарі в Африці живуть морські риби.

Рибу покриту шерстю замість лусками зловили в вересні 1929 р. в Америці в місцевості Seattle (Washington).

Найбільше виробляє паперу Швеція. Вона достарчає його 50 державам.

Одна копальня вугля в Пенсильванії (в Америці) горіла через 61 літ.

Мідь була відома в Єгипті тому 7 тисяч літ.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

13.4 (31) Неділя 6. поста (Цвітна)

УСТАВ: Веч. вел. з Литією. Блаж. муж. Госп. возв. стих. Тріод. 10. Сл. Днесь благодать І н. Празн. Вход. Чтенія 3. Литія празн. Стиховні празн. з Тріоди. На благословен. хлібів троп. Лазаря 2 р. і неділі цвіт. 1 р. Утренья. Бог Госп. троп. Лазаря 2 р. Сл. І н. празн. Катисм. ряд. і Сідалні празн. Полиелей — Сідален пополиел. Степенна 4. гл. (1 антиф) Прокім і Єванг. (Мат. 83.) і стихира празн. (Воскресеніє Христово не береться) Попсал. 50 Благословеніє вай як в Літургіконі і роздається підчас мировання на Утреньї. Канон празн. Катав. празн. Честнійшою і Світільна не береса. По 9. п. Свят 3 р. На хвалите стихир празн. По Славосл. троп. Лазаря 1 р. На часах — троп. Лазаря Сл. празн. Конд. празн. Служба Бож. Злат. На Проскомидії приготавлиється три агні більше (на Літур. Преждеосвящ. Дарів на понеділок, второк і середу) Антифон. празн. Входне троп. Лазаря Сл. празн. І н. конд. празн. Трисвятоє. Прокім. Апост. Алл. Єванг. За Достойно і Причаст. празн. Апост. 247. Євг. Иоан. 41.

17. (1) **Понеділок великий.** Преп. Марії Єгипет. 15. (2) **Второк великий.** Преп. Тита Чудотвор. 16. (3) **Середа велика.** Преп. Никити. 17. (4) **Четвер великий.** Преп. Йосифа і Георгія. 18. (5) **Пятниця вел.** **Память смерти ГНХ.** *) Св. мч. Теодула.

УСТАВ: Часи царські як в Тріоди. Чтенія і Євангелія (Літургія не відправляється). Около полудня Вечірня вел. (без Катис). Вход з Єванг. По Світе тихий Прокімен Тріоди перший і 1 чтеніє. Прокім. Тріоди другий і два чтенія. По чтеніях „Воньним мир всім Премудрость воньним“. Прокімен Апостол, і Євангеліє Маттея 110. Ектенія Рцім вси, Сподоби Господи, Ісполним,

Стихири стиховні. На стиховних священник убирає всі ризи і дає плащаницю чотиром мужам. Бере Найсвятійші Тайни і творить обхід наоколо церкви при Слава І нині „Тебе одявшогося“. По обході вертають до церкви, священник ставляє Найсвятійші Дари на кивоті а плащаницю кладе на приготованім місці (Божім гробі). По нині отпущаєши, тропар Благообразний Йосиф 3 р. з поклон. Отпуст вел. і цілованнє плащаниці. (Від нині аж до неділі включно не вноситься тіла усопшого до церкви. Соб. Льв. т. XII. гл. 1. § II. 6) Повечеріє м. з канон. о розп'ятю і на плач Пречистої Богородиці Конд. Велик. Суботи. — Полуноц, суботна. Вечером нині відправляється Утренья надгробна. (Єрусалимська) перед Божім гробом.

9. (6) **Субота велика.** Св. Євтихія. архієп.

*) **Смерть Ісуса на Голгофті.** Св. Євангеліст Йоан так описує муки й смерть Ісуса на Голгофті: ...І несучи свій хрест вийшов на те місце, що зветься лобне місце, а по єврейськи Голгофта, де розп'яли його, а з ним інших двох, відси і звідти, то серединіж Ісуса. А написав Пилат і надпись, і умістив на хресті. Булож написано; Ісус Назарянин, Цар Юдейський. Сюж надпись многи з Юдеїв читали, бо недалеко міста було місце, де розп'ято Ісуса. А було написано по єврейськи, грецьки і римськи. Говорили отже Пилатові первосвященники юдейські: Не пиши, Цар Юдейський, але, що він сказав: Я цар Юдейський. Відповів Пилат: Що я написав, написав.

Воїни-ж, коли розп'яли Ісуса, взяли його одєжу і поділили на чотири часті, кождому воїнові часть, і хітон; а хітон був не сшитий, увесь від верху тканий. І говорили до себе: Не дрім його, а киньмо жереб на нього, чий має бути; щоби сповнилося Писання, (що каже:) Розділили мої ризи між себе, і на мою одєжу кидали жереб. І воїни се зробили. І стояли при хресті Ісусовім мати його і сестра його матері Марія Клеопова і Марія Магдалина. Ісус же побачивши матір і ученика, що стояв, котрого любив, сказав матері своїй: Жено, се син твій. Відтак сказав ученикові: Се мати твоя. І від тої години взяв її ученик до себе. Опісля Ісус знаючи, що вже все звершилося, щоби сповнилося Писання, сказав: Жажду. Стояла-ж посудина повна оцту, і вони наповнивши губку оцтом, та на ісоп настроивши, піднесли йому до уст. Коли-ж Ісус прийняв оцет, сказав: Звершилося, і схиливши голову, віддав духа. А Жиди тому, що була пятниця, щоби не оставилися на хресті тіла в суботу, бо був великий той день суботи, просили Пилата, щоби поломано їм голени і другою, котрий був з ними розп'ятий. До Ісуса-ж прийшовши коли побачили його вже мертвого, не поломали йому голени, але оден з воїнів копєм отворив йому бік, і зараз вийшла кров і вода; і той, що бачив, засвідчив і свідочтво його правдиве, і він знає, що правду говорить, щоби й ви увірили. Бо се сталося, щоби сповнилося Писання. (Іо. 19.).

КОПАЛЬНЯНА КАТАСТРОФА

З Королівської Гути на Шлезьку доносять: В копальні вугля св. Варвари, яка належить до Скарбоферму, завалився в однім місці хідник. Оден робітник убитий, а оден тяжко ранений.

Яку поживу дає земля ростинам

В кождій почві (грунті), на якій можуть рости трави, кущі чи дерева, є порохнячка, пісок, глина, вапно, потас, сіль (кухонна), салітра і залізна ржа. Порохнячка або перегній (гумус), це перегнілі збутвілі останки погибших попередніми роками ростин. Цей чорний порошок закрушує на темно почву і коли його багато, творить т. зв. чорнозем. Щож із цих складників потрібно рости до життя.

Зробім такий досвід. Візьмім із зораного поля трохи землі, даймо до глиняної мисочки і перепалім на легкім огні. Перегній згорить. Від нього остане в мисочці тільки попіл. А пісок, глина, вапно, потас, салітра, сіль і залізна ржа остануть майже цілком такі, які були в неперепаленій почві. Даймо тепер ту перепалену землю до горнятка і киньмо в неї кілька насін'я фасолі або гороху. Насіння зійдуть і будуть розвиватися й рости нормально. Значить, що те, що згоріло в перегною, непотрібне для поживи рости.

Але йдім дальше. Викиньмо в який-будь спосіб з тої перепаленої почви глину і пісок та знову посіймо в ній насіння якоїбудь рости. Насіння знову зійде і ростина буде жити як звичайно: дістане листя, цвіти і видасть знову насіння. І справді, без глини і піску більша часть ростин може цілком обійтись. І глина і пісок в кождім грунті потрібні передовсім на те, щоби мали в чім укріпитися й держатися коріння.

Але коли ми з перепаленої землі крім піску і глини заберемо ще дещо, нпр. вапно, залізну ржу, салітру або потас, то кинене до неї насіння, або цілком не зійде, або як зійде, то скоро змарніє і згине.

Спробуйте нпр. усунути з почви, в котрій гарно росте фасоль, залізну ржу. Ростина зараз зачне марніти, її зелене листя поблідне і ростина скоро згине, коли їй не прийдемо завчасу на поміч. А поможемо їй так, що полиємо ту землю водою, в котрій розпущена залізна ржа. (Щоби залізна ржа розпустилася в воді, треба до води дати трохи соляної кислоти). І зараз ростина поправиться. Поблідне листя позеленіє і вся ростина дістане знову здоровий вигляд. Звідси видно, що зелена краска листя і молодих стебел залежить від того, що в грунті є залізо. Коли в грунті нема заліза, не буде зелени в листях. А не стане тої зелени, то не стане і самої рости.

Догадується тепер, нащо був цей досвід. Він переконав нас, що для життя ростино безумовно потрібні тільки такі річевини: попіл з перегною (порохнячка), трохи вапна, залізна ржа, сіль, салітра і потас. А все інше — це люксус, без якого може ростина обійтись. Розуміється, що для життя ростино потрібні ще вода, воздух, світло і тепло. Але про це поговоримо в слідуєчих числах.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

17. IV. 1093 помер князь Всеволод Ярославич, князь переяславський і великий князь київський. Не добро вийшло з цього, що князь Ярослав М. умираючи, поділив свою державу на уділи між своїх синів. Хоч київський князь і мав зверхню владу, та тільки на словах, в дійсності кожен князь правив самостійно в своєму уділі, не зважаючи на великого князя. Мало цього, князі стали заводити міжусобиці, сильніші проганяли слабших і забирали їх землі собі. А тут ще на степах появилася нова орда Половців, що разураз напала на українські землі, грабувала їх, людей забирала в полон. На лихо й прогнані князі (князі ізгої) стали наводити Половців проти князів, які відібрали в них землі. Дійшло до цього, що й київський великокняжий престіл не був безпечний. Кияне виступили проти князя Ізяслава Ярославича, бо не хотів видати їм зброї й оружжя в похід на Половців (князь боявся, щоб Кияне цієї зброї не вжили проти нього самого). Тоді Кияне посадили на престолі Всеслава кн. Полоцького, а Ізяслав утік. Та вскорі втік із Києва й Всеслав. Не хотів бути лялькою Киян. Тоді Кияне закликали до себе Святослава й Всеволода, та й вони не хотіли йти в Київ. І Кияне мусли прийняти назад Ізяслава. Аж пізніше виступили вже самі Святослав із Всеволодом проти Ізяслава й поділилися його уділом (1073 р.). Святослав помер у три роки (1077) і на київському престолі засів Всеволод. Був це князь хитрий і витреваллий. Він старався злучити в своїх руках як найбільше земель. Пятнадцятилітнє князювання Всеволода в Києві пройшло в безнастанній боротьбі з князями ізгоями. Найбільше докучив йому князь Олег Святославич, прозваний Гореславичем, за те горе, що терпіли люде від нього й від його половецьких орд, що наводив він на Україну. Про це співав співець „Слова о полку Ігоревім“ так:

„Були віки Троянові, минули літа Ярославо-
Були полки Олегові, Олега Святосла-
вча
Цей бо Олег мечем коромолу кував,
сіяв стріли по землі.
Вступив у золоте стремено в Тьмуто-
рокані,
А вже як дзвін чув великий Ярославів
син Всеволод,
Володимир вуха затикав собі в Чер-
нигові.
Гинуло життя Дажбожого внука (укра-
їнського народу),
В княжих сварах віки людські коро-
тилися“.

Та не випустив князь Всеволод київського престолу з своїх рук, старався скріпити значіння київського князівства й збільшити його простір. Помігав йому в цьому розумний його син Володимир Мономах, чернігівський князь, якого він посилав усюди з військом. Вмираючи оставив князь Всево-

лод двох синів: Володимира Мономаха та Ростислава й кілька дочок. Одна з них Ганна (Янка) була черницею, а друга Евпраксія була віддана за німецького маркграфа, а повдовівши, за німецького цесаря Генрика IV. Потім вернула в Київ і тут теж постриглася в черниці. Поховали князя Всеволода в Софійському соборі, побіч батька Ярослава Мудрого.

17. IV. 1847. арештували Тараса Шевченка. Коли Шевченко переїздив із Чернигова в Київ арештували його при перевозі на Дніпрі жандарми. Причиною арештування був чийсь донос, що він виступає ворожо проти царя й цариці. Як доказ подали його поеми „Сон“ і „Кавказ“. Цар лютий за ці поезії підписав присуд на досмертне заслання Шевченка в салдати, з місцем служби в Оренбурзькому краю та з заборонаю писати й малювати. Та Шевченко не кинув писати. Писав потайки й із цих часів маємо найкращі його поезії й поеми.

19. IV. 1885. помер Микола Костомарів, славний історик. Костомарів був родом із Вороніжчини. Був він одним із визначних діячів і славний історик. Був він професором історії на університеті в Петербурзі. Написав багато наукових праць із історії України. Важніші його твори це „Руська історія в життєписах“ „Богдан Хмельницький“ і багато праць із пізніших козацьких часів. Писав також поезії під прибраним іменем Єремія Галка й написав історичну драму „Сава Чалий“. Був він членом Кирило-Методієвського Братства, яке бажало утворити союз усіх словянських народів, підготувати знесення кріпацтва й заведення на землях царської Росії свобод. За належання до цього братства арештували Костомарова wraz із іншими і без суду заслали його до Вятки, де прожив несповна три роки. Відси перенесено його в Саратов а в 1859 р. став він професором петербурзького університету. Та був він професором тільки до 1861 р. Потім жив у Петербурзі з своїх історичних праць. Там і помер.

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

13. IV.	схід сонця	4:38,	захід	6:10
14. IV.	„	4:36,	„	6:12
15. IV.	„	4:34,	„	6:13
16. IV.	„	4:32,	„	6:15
17. IV.	„	4:30,	„	6:16
18. IV.	„	4:28,	„	6:18
19. IV.	„	4:26,	„	6:20

Дня 13. IV. о год. 4:48 повня. В квітні прибуває дня на 1 год. 43 мін.

Народній календар. Коли на Марії Єгиптянки (14. IV) вода, то буде гарна трава.

Недомагання вух як: притуплений слух, стрикання, шум і т. п. усуває домашнє средство „Glirisan“. Ціна 3 зол. 50 гр. разом з коштами пересилки. Адр: Cz. Adamczewski, Poznań ul. Zwierzyniecka. 1—1.

БІРЖА

ЗБІЖЖА: (за 100 кг. льоко стація надан.). Пшениця дв. 36:50—37:50, пшениця с. 33:75—34:75 жито д. 19:00—19:50, жито сел. 18:25—18:75, ячмінь на мли-во 18:—18:50 овес гал. 14:50—15:, кукуруза 22:25—23:25, бараболя промисл. 2:75—3:, фасоля біла 45—55, фасоля колір. 30—35, фасоля краса 40—45, горох 1/2. Вікторія 24:75—26:75, горох пільн. 20 21, гречка 23:50—24:50 лен 66:50—68:50, любинь 24—25, конюшина червона 150—170, просо 26:75—27:75, сіно прас.: 8:50—9:00, солома прас. 5—6.

ГРОШІ. Доляр ам. 8:90.

Молоко, масло, яйця: „Маслосоюз“ платив дня 5. IV. за першорядне солоне масло на вивіз по 4:70 зол. за кг. за несолене в бльоках 4:70 зол.

За літру молока 34 гр., за літру сметани 1:60 зол.

За копу яєць платиться 5:80 зол. З огляду на близькі свята попит збільшений.

Переписка Адміністрації:

ВП. Фігура Николай. Лютовиска. Гроші одержали. Передплата заплачена до 1. вересня ц. р.

Впр. 00. Редемптористи. Гроші в сумі 21 зол. і 9 зол. одержали.

Замовляйте отсі КНИЖКИ

Бібліотеки Укр. Христ. Організації
Львів, Кльоновича 8/II.

Ч. 1.	Основи соціології	зол.
Ч. 3.	Спіритизм	3:—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	2:—
Ч. 5.	Секти і сектанти	0:80
Ч. 6.	Петро, перший уніятський митрополит України-Руси	0:60
Ч. 7.	Греко-кат. Церква	1:50
Ч. 8.	Др. О. Назарук: Преса	0:95
Ч. 9.	Борці за Церкву (Св. Павло)	3:—
Ч. 11.	Др. О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	2:00
Ч. 12.	о. Т. Галуцинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0:50
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу (Начерк реферату про пресу)... [добр. даток]	0:60
Ч. 14.	о. Т. Галуцинський. Царство сатани наступає на нас	0:80